

Kunnen we God kennen?

Exodus 20.1-20

Ds. Dr. Jos M. Strengholt

Niet gebruikt

Hoe kunnen we God leren kennen? Sommige mensen praten over Hem alsof ze Hem door en door kennen. Voor anderen is Hij juist zo ver weg, dat ze zich meer bezighouden met zijn wetten dan met God zelf.

1. God woont in de duisternis – daarom hebben wij ontzag voor Hem

Als Mozes de berg opgaat om God te ontmoeten, wordt de ontzagwekkendheid van God benadrukt. Ik lees Exodus 20.18-21

En heel het volk was getuige van de donderslagen, de bliksems, het bazuingeschal en de rokende berg. Toen het volk dit zag, sidderden zij en bleven op een afstand staan. Zij zeiden tegen Mozes: Spreekt ú met ons, dan zullen wij luisteren, maar laat God niet met ons spreken, anders sterven wij. Mozes zei tegen het volk: Wees niet bevreesd, want God is gekomen om u op de proef te stellen en opdat de vreze voor Hem u voor ogen staat, opdat u niet zondigt. Het volk bleef op een afstand staan, maar Mozes naderde tot de donkere wolk, waar God was.

Hier ligt de nadruk op Gods verhevenheid. Het volk is zo onder de indruk van Gods aanwezigheid, dat ze niet alleen bang zijn voor de verschijnselen om hen heen, maar zelfs voor Gods stem. Daarom vragen ze Mozes om namens God te spreken, in plaats van dat ze God zelf horen.

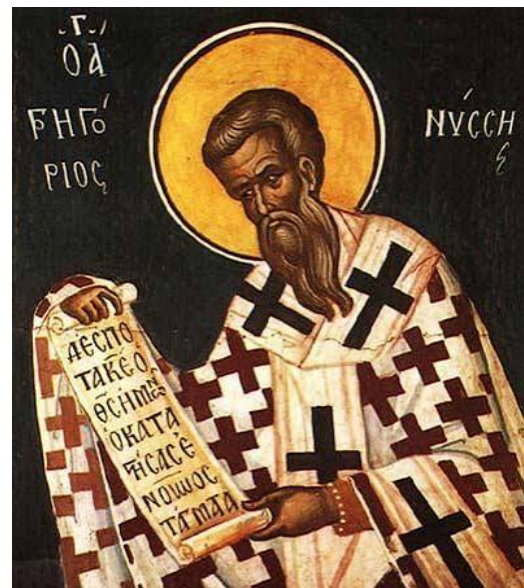
Eigenlijk zouden ze niet bang moeten zijn voor de donder en de bliksem, maar voor God zelf. Stel je eens voor hoeveel indrukwekkender God is dan de storm die zijn komst begeleidt.

Gregorius van Nyssa (335–384) schrijft in zijn boek over het leven van Mozes:

Toen Mozes het binnenste heiligdom van Gods verborgen leer binnenging, verkeerde hij daar in het gezelschap van de Onzichtbare, hoewel hij Hem niet zag. Daarmee leert hij ons dat wie dicht bij God wil leven, alles wat zichtbaar is achter zich moet laten en zijn denken moet verheffen naar het onzichtbare en onbegrijpelijke, in het geloof dat God juist daar is waar ons verstand Hem niet meer kan volgen.

Het wezen van God kunnen wij niet kennen. Hij is totaal anders dan wij mensen.

Wanneer we erkennen dat God zo verheven is, ontstaat de heilige vreze voor de HEERE. Daardoor worden we ook bereid om de verplichtingen van zijn verbond te aanvaarden, zoals die zijn vastgelegd in de geboden. We kennen zijn wezen niet, maar Hij heeft ons wel zijn woorden gegeven.

Gregorius zegt ook:

Daar ontving Mozes Gods voorschriften. Dat waren lessen over een deugdzaam leven, waarvan eerbied voor God de belangrijkste is. Gods natuur gaat alle menselijk denken en voorstellingsvermogen te boven en kan met niets worden vergeleken wat wij kennen. Daarom moet de mens eenvoudig geloven dat God bestaat en niet proberen Hem te onderzoeken naar zijn eigenschappen, omvang, oorsprong of wijze van bestaan, want dat gaat ons begrip te boven.

Denk hierbij aan Spreuken 9.10:

De vreze des HEEREN is het beginsel van de wijsheid, en de kennis van de Heilige is inzicht.

Wij vrezen de HEERE omdat Hij God is. En juist die vreze brengt ons tot kennis van God. Niet van zijn wezen, maar van alles wat Hij over Zichzelf heeft geopenbaard. God zwijgt niet.

2. God spreekt – daarom gehoorzamen wij zijn wetten

De indrukwekkende omstandigheden waaronder God de wet gaf, laten zien hoe belangrijk die wet is. Opvallend zijn de eerste woorden van Exodus 20:

"Toen sprak God al deze woorden."

Hoewel wij Gods wezen niet kunnen kennen, heeft Hij ervoor gekozen Zichzelf bekend te maken. Hij spreekt.

De hele Bijbel bestaat uit momenten waarop God tot mensen sprak.

Hij spreekt ook door de natuur. Dat is een meer algemene openbaring, die pas echt goed wordt begrepen door mensen die ook luisteren naar zijn Woord.

Ga eens 's nachts een woestijn in en kijk naar de sterrenhemel. Je wordt overweldigd door de grootheid van de schepping en krijgt een klein besef van Gods majesteit.

Daarover lezen we ook in Psalm 19.2: "De hemel vertelt Gods eer."

In de donder en het geluid op de Sinaï herkende Israël Gods aanwezigheid. Hij is ontzagwekkend.

Maar Psalm 19 spreekt niet alleen over God in de natuur, maar ook over God die spreekt.

"De wet van de HEERE is volmaakt, zij bekeert de ziel." (Psalm 19.8)

In de oudheid sloten koningen na een overwinning vaak een verbond met de overwonnen volken. Eerst beschreven ze hun overwinning, daarna volgden de voorwaarden waaraan de onderworpenen zich moesten houden.

De Tien Geboden beginnen op een vergelijkbare manier. Maar God spreekt niet over een overwinning op Israël. Hij spreekt over hun bevrijding.

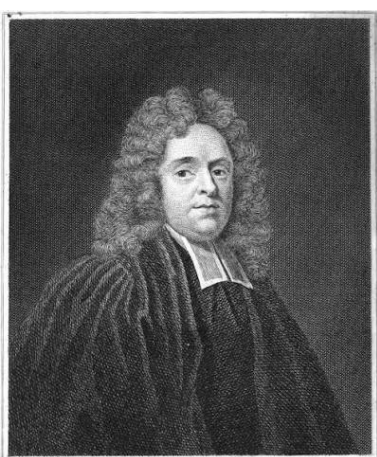
Toen sprak God al deze woorden:

Ik ben de HEERE, uw God, Die u uit het land Egypte,

uit het slavenhuis, geleid heeft.

U zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben.

Omdat Hij hen uit Egypte heeft verlost, geeft Hij hun de bepalingen van zijn verbond.

Matthew Henry schrijft over Exodus 20:2:

Hij die het leven heeft gegeven, heeft ook het recht wetten te geven. Daarom kan Hij ons kracht geven om gehoorzaam te zijn, ons belonen voor gehoorzaamheid en ongehoorzaamheid straffen. Hij verlost Israël en verkreeg daardoor ook het recht om over hen te regeren. Zij waren Hem hun vrijheid verschuldigd en daarom ook hun dienst.

Aphrahat, een Perzische kerkvader uit de vierde eeuw, zegt: "Een mens wordt werkelijk vrij wanneer hij het verbond met God binnengaat."

De Tien Geboden waren dus niet bedoeld om Israël opnieuw tot slaven te maken. God had hen juist bevrijd. Zijn verbond zette die bevrijding voort.

De Tien Geboden vormden het hart van Israëls morele leven. Ze zijn de kern van de ethiek van het Oude Testament en behouden ook in het Nieuwe Testament hun waarde.

De geboden werden uitgesproken tot het hele volk. God maakt openlijk duidelijk wat Hij van zijn volk verwacht. Ook van ons als gemeente.

Toch is iets heel opvallends: ieder "u zult" en "u zult niet" staat in het enkelvoud.

In het Midden-Oosten denkt men sterk in termen van de gemeenschap. Juist daarom valt deze persoonlijke aanspreekvorm op.

Iedere gelovige draagt persoonlijk verantwoordelijkheid om God te gehoorzamen. Ook wanneer anderen om je heen ongehoorzaam zijn, spreekt God jou persoonlijk aan.

Matthew Henry schrijft over Exodus 20.18-21:

Wij moeten altijd eerbied hebben voor Gods majesteit, ontzag voor zijn toorn en bereidheid om zijn hoogste gezag te gehoorzamen. Die vreze spoort ons aan tot gehoorzaamheid en maakt ons zorgvuldig in onze levenswandel.

De *Navarre Bible Commentary* zegt:

Binnen de vreze des HEEREN vinden we ook de liefde tot God. Niet alleen als gevoel, maar vooral als een levenshouding waarin liefde zichtbaar wordt in daden en in het vermijden van het kwaad.

3. God is zichtbaar geworden in Christus – daarom zoeken wij Hem vanwege zijn diepe liefde

In Exodus 20.2-3 lezen we:

U zult voor uzelf geen beeld maken, geen enkele afbeelding van wat boven in de hemel, of beneden op de aarde of in het water onder de aarde is.

U zult zich daarvoor niet neerbuigen, en die niet dienen, want Ik, de HEERE, uw God, ben een na-ijverig God

Met deze woorden maakt God duidelijk dat Hij alleen gezag heeft en dat alleen Hij aanbeden mag worden. Centraal in zijn openbaring staat dat Hij de enige God is. Er is geen ander.

Daarom mochten de Israëlieten geen afbeeldingen van God maken. Dat onderscheidde Israël van alle andere volken.

De Navarre Bible Commentary zegt:

De enige ware God is geestelijk en verheven. Hij laat Zich niet beheersen of manipuleren, zoals de goden van de omringende volken.

Ook vandaag kennen we veel afgoden. Mensen aanbidden geld, hun lichaam, succes of andere moderne goden.

Maar wij maken geen eigen voorstelling van de God die Zich in duisternis verbergt. Wij luisteren zorgvuldig naar zijn Woord. God zwijgt niet. Hij heeft gesproken.

Zijn meest persoonlijke en diepste openbaring kwam toen het Woord van God mens werd. Jezus Christus is Gods hoogste en definitieve spreken.

Na zijn komst hoefde God niets nieuws meer te zeggen. Alles is geopenbaard in het leven, sterven en de opstanding van zijn Zoon.

Meer nog dan Mozes heeft Jezus ons laten zien wie God is. Wie naar Jezus kijkt, ziet God.

Wij maken geen beelden van God. Maar Jezus Christus is zelf het volmaakte beeld van God, omdat Hij Gods Zoon is.

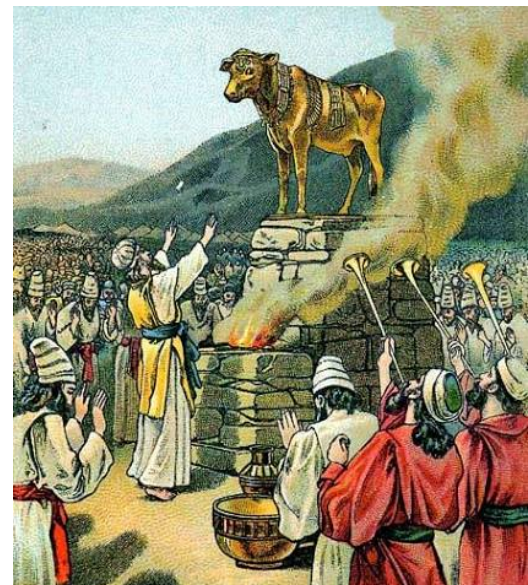
Jezus bracht ook een veel grotere uittocht tot stand dan Israël ooit meemaakte. Hij bevrijdde ons uit de macht van zonde en dood en bracht ons in de vrijheid van Gods kinderen.

Vergelijk Romeinen 8.21: Dat gaat over "de hoop dat ook de schepping zelf zal bevrijd worden van de slavernij van het verderf om te komen tot de vrijheid van de heerlijkheid van de kinderen van God."

Christus sloot een nieuw verbond door voor ons te sterven. Dat vieren wij in het Heilig Avondmaal. En Hij gaf ons ook de geboden van het nieuwe verbond: God liefhebben en onze naaste liefhebben.

Dat is eigenlijk geen nieuwe boodschap. Het is precies dezelfde wil van God die al vanaf Mozes en vanaf het begin van de geschiedenis bekend is gemaakt.

De openbaring van God in Jezus Christus spreekt het Oude Testament niet tegen.

Integendeel: zij verdiept, versterkt en verduidelijkt alles wat God eerder had geopenbaard.

Conclusie

Wat hebben wij veel reden om God lief te hebben door Jezus Christus.

Wat hebben wij veel reden om de God van hemel en aarde te aanbidden, de God die in duisternis woont en die wij nooit volledig kunnen doorgronden.

Toch kennen wij Hem echt. Wij kennen wat Hij over Zichzelf heeft bekendgemaakt.

Wij zien zijn prachtige schepping.

Wij hebben zijn prachtige Woord, de Bijbel, dat ons de weg wijst.

En boven alles kennen wij zijn prachtige Zoon, onze Heere Jezus Christus.

Wij aanbidden de drie-enige God: Vader, Zoon en Heilige Geest.

Hij heeft ons bevrijd. Hij heeft door het bloed van zijn Zoon een verbond met ons gesloten.

En wij aanbidden Hem door Hem te gehoorzamen en door Jezus Christus na te volgen in liefde tot God en liefde voor elkaar.

Wat hebben wij een heerlijk Evangelie!

+In de Naam van de Vader en van de Zoon en van de Heilige Geest. Amen.